

HÓVÁRI JÁNOS KÜM HELYETTES ÁLLAMTITKÁR ELŐADÁSA
A TÖRÖK-MAGYAR ÜZLETEMBEREK EGYESÜLETÉNEK RENDEZVÉNYÉN
(Budapest, 2012. JÚNIUS 4.)

A TÖRÖK - MAGYAR KÜLKERESKEDELMI KAPCSOLATOK VÁRHATÓ TENDENCIÁI

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Köszönöm a megtisztelő meghívást, nagy öröömre szolgál, hogy e számomra kedves területtel kapcsolatosan megoszthatom gondolataimat Önökkel. Engedjék meg, hogy mondandómat a világgazdaság legújabb tendenciáinak értékelésével kezdjem.

Az utóbbi időszak, különösen a 2008-ban kirobbant pénzügyi-gazdasági válságból való kilábalás éveinek tapasztalatai azt mutatják, hogy a globalizáció soha nem látott, rohamos előretörése mellett, illetve következtében a világgazdasági erőviszonyok nagymértékben átrendeződtek. A feltörekvő fejlődő országok relatív súlya a világgazdaságban jelentősen megnőtt, különös tekintettel az ún. BRICS országok (Brazil, Russia, India, China, South Africa) gazdasági teljesítményére, vagy Törökország, Mexikó, vagy akár Indonézia figyelemreméltó eredményeire. A nemzetközi erőviszonyok multipolaritásának növekedése közepette a feltörekvő országok világgazdasági felelőssége is felértékelődik, a globális kihívásokra adandó globális válaszok formálásában egyre aktívabb szerep hárul rájuk.

A pénzügyi gazdasági válság a világgazdaság szereplőit különböző mértékben érintette, ami eltérő gazdasági berendezkedésükre is visszavezethető. Megállapíthatjuk, hogy a feltörekvő országok a válság éveiben ugyan kénytelenek voltak kisebb-nagyobb gazdasági visszaesést, vagy legalábbis növekedés-lassulást elkönyvelni – többek között bankrendszeiknek csekélyebb mértékű nemzetközi beágyazottsága miatt, az azt követő időszakban azonban rekordsebességgel voltak képesek visszatérni a válságot megelőző években tapasztalt és megszokott rendkívül impozáns növekedési ütemhez.

A török gazdaság a válságot megelőző néhány évben átlagosan évi 6-7%-kal fejlődött, a 2009-es recessziót követően 2010-ben már 9,2%-kal bővült a gazdaság. A GDP növekedés üteme 2011-ben ugyan 8,5%-ra mérséklődött, azonban így is Kína után a világ második leggyorsabban fejlődő jelentősebb gazdasága volt.

Mindezek alapján egyértelmű, hogy a világgazdasági fellendülés elsődleges motorját a feltörekvő országok képezik. Ez nem mentesíti természetesen a fejlett országokat sem, hogy elvégezzék saját házi feladataikat, melyek immár – úgy tűnik – nem csupán a pénzügyi egyensúlyteremtésre, fiskális konszolidációra összpontosítanak, hanem ezen törekvések mellett egyenrangú, és nem ellentmondó prioritásként megjelenik a fenntartható növekedés beindítása, valamint a munkahelyteremtés kérdése.

Látható, hogy a világ, a világgazdaság hatalmas változásokon ment, illetve megy keresztül. Ebben a megváltozott világgazdasági környezetben csak az az ország lehet sikeres, csak az az ország prosperál, amely képes az új körülményekhez igazodni, képes gazdaságpolitikáját azokkal összhangban alakítani, - mondhatnám úgy is: *felvenni az új ritmust*. Ezen állítások Magyarország esetében még inkább igaznak bizonyulnak.

Rendkívül nyitott (hiszen exportunk GDP-hez viszonyított aránya nagyságrendileg 80%), Európába erősen integrálódott gazdaságként a kedvezőtlen világgazdasági folyamatokkal szembeni kitettségünk is jelentős. E helyzetben az államadósság leszorításának és a gazdasági növekedés beindításának megvalósítása hatalmas kihívások elé állítja a kormányzatot. Tekintettel arra, hogy a belső kereslet élénkülése csak fokozatosan várható, a külgazdasági ágazat teljesítménye meghatározó fontosságú marad. Ilyen körülmények között különösen örömteli fejlemény, hogy a magyar export 2010-ben és 2011-ben is dinamikusan bővült és a külkereskedelmi mérleg rekordszintű, 5,5 milliárd, illetve 6,9 milliárd euró aktívumot mutatott.

A Magyarország megújítását célzó kormányzati tervek és programok kialakításánál, így többek között a külpolitikai és külgazdasági stratégiák kimunkálásánál az előbb említett fejleményeket és szempontokat megfelelően tükröztetni kell. Olyan koherens stratégiákra van szükség, ami egyértelmű, reális célokat és megfelelő eszközöket határoz meg annak érdekében, hogy a megváltozott világgazdasági környezethez maximálisan alkalmazkodva Magyarország a prosperitás útjára lépjen.

A külpolitika alapvető funkciója, hogy szervezze a kormányzati törekvések nemzetközi szinten való megvalósulását, ideértve természetesen a különféle ágazati stratégiák nemzetközi vetületeit is. A magyar külkapcsolati stratégia a következő három területnek szentel kiemelt figyelmet: a térségpolitikának, azaz a környező országokkal kapcsolatos kérdéseknek, az euro-atlanti integrációnak, ezen belül is az Európai Unió tagóságunkkal összefüggésben felmerülő kérdéseknek. Végül, de nem utolsósorban nagy hangsúlyt helyezünk egyfajta globális nyitásra, hiszen a politikai és gazdasági erőviszonyok átrendeződése, a globális kihívások, és a világban zajló politikai és gazdasági folyamatok közötti szoros összefüggések erősen befolyásolják országunk fejlődési perspektíváit is, ezért aktív figyelmet és részvételt igényelnek a magyar külpolitikától is.

A globális nyitás külpolitikájában kulcselem a magyar gazdaságdiplomáciai tevékenység erősítése és hatókörének növelése, a kétoldalú kereskedelmi és befektetési kapcsolatok fejlesztésének ösztönzése, azaz a markáns külgazdasági érdekérvényesítés. E külkapcsolati irányultsághoz jól illeszkedik a Nemzetgazdasági Minisztérium által kidolgozott, új külgazdasági stratégia célrendszere.

A magyar külgazdasági stratégia fókuszában – a külkereskedelmi forgalom általános növelése és a befektetés-ösztönzés mellett – a kis- és középvállalatok növekvő külpiaci térmeyerésének elősegítése, legyen az akár kereskedelem, akár közvetlen külföldi tőkebefektetés, azaz a vállalatcsoport helyzetbe hozása áll. További fókuszterületként jelentkezik exportunk földrajzi és ágazati diverzifikációjának jelenlegi szinthez képesti növelése.

Magyarország külgazdasági kapcsolatrendszere – földrajzi elhelyezkedéséből adódóan is – ez idáig erőteljesen Európa centrikus volt. Miután a feltörekvő gazdaságok az elmúlt években is impresszív gazdasági növekedési teljesítményt voltak képesek felmutatni, és növelték világkereskedelmi részesedésüket, számunkra is egyre fontosabb, hogy közvetlen gazdasági kapcsolatainkat erősítsük a jelentős gazdasági potenciált felmutató Európán kívüli partnerekkel, mintegy kiegészítve tradicionális kapcsolatrendszerünket.

Mindezek szellemében Törökország több aspektusból is figyelmünk homlokterében álló partner. Az országaink közötti kapcsolatok erős történelmi, kulturális és gazdasági

gyökerekkel rendelkeznek. A szoros kétoldalú kapcsolatok mellett együttműködünk számos fontos nemzetközi politikai és gazdasági szervezet keretében (pl. NATO, OECD).

Külgazdasági kapcsolataink látványos fejlődéséhez nagyban hozzájárult az 1998-ban létrehozott magyar-török szabadkereskedelmi megállapodás, de a valódi minőségi változást az Európai Unióhoz való csatlakozásunk jelentette, amellyel egyidejűleg részesévé váltunk az EU és Törökország közötti társulási megállapodásnak és vámunióknak.

A kereskedelmi akadályok lebontásának jótékony hatásait jól mutatják a külkereskedelmi forgalom adatai. Az elmúlt közel 10 évben Törökország a magyar export egyik leggyorsabban növekvő piaca volt. 2011-ben törökországi kivitelünk már túllépte az EU csatlakozásunk előtti (2003-as) érték több mint ötszörösét, így EU-n kívüli exportpiacaink között a 6. legnagyobb. Az elmúlt évben a kétoldalú külkereskedelmi forgalom meghaladta az 1,7 milliárd eurót, és mind az export, mind az import több mint 10 százalékos éves növekedést produkált.

A magyar exportőrök török piac iránti érdeklődését és jó piaci kapcsolatait jellemzi, hogy a kétoldalú forgalom egyenlege növekvő magyar aktívumot mutat, 2011-ben már az 1 milliárd eurót közelítette. Exportunkat főként híradástechnikai termékek – mobiltelefonok, TV készülékek –, gépjárműalkatrészek és részegységek, gyógyszerek, valamint élőállatok – szarvasmarhák – tették ki.

A tőkebefektetési kapcsolatokban is látható az integrációs törekvés. Törökországban több mint 40 magyar érdekeltségű vállalat működik, Magyarországon pedig már majd 300 török részesedéssel bíró cég tevékenykedik. A Törökországba irányuló magyar működő-tőke befektetések állománya már 115 millió eurós szintet ért el.

Vitathatatlan, hogy az országaink közötti kereskedelmi kapcsolatok az utóbbi időkben dinamikusan fejlődtek, azonban szilárd meggyőződésem, hogy számos további, ígéretesnek mutató együttműködési területet lehet beazonosítani az áru- és szolgáltatás kereskedelem, illetve a működő-tőke befektetés vonatkozásában.

Az egyik ilyen potenciális terület a villamos energiatermelés és elosztás. Itt a korábban magyar részvétellel épült erőművek rekonstrukcióját lehet megemlíteni, vagy akár magántőke bevonásával megvalósítandó hagyományos és új típusú erőművek építésében és üzemeltetésében való részvételt, illetve a megújuló erőforrások hasznosításában való együttműködést.

Környezetvédelmi témákban is jelentős együttműködési lehetőségeket látunk, különös tekintettel az ivóvíz és szennyvízkezelésre, a hulladékgazdálkodásra, illetve a légszennyezettség csökkentésére. Ezeken a területeken magyar vállalatok jelentős know-how-t halmoztak fel az elmúlt években, ami lehetővé teszi számukra, hogy mérnöki szolgáltatásokkal, kivitelezési-ellenőrzési feladatok elvégzésével, vízművek és szennyvíztisztítók tervezésével, vagy akár szennyvíztisztítási, szennyvíziszap kezelési technológiák átadásával aktív részt vállaljanak közös törökországi környezetvédelmi projektek megvalósításában. Az egészségipar, illetve a mezőgazdaság és élelmiszeripar további lehetőséget biztosít a külgazdasági együttműködés intenzívebbé tételéhez.

Az erősödő gazdasági partnerség fontos elemének tartjuk a kis és közepes méretű gazdasági szereplők külpiaci aktivitásának ösztönzését. Nyilvánvaló, hogy a KKV-k számára a földrajzi közelség, a gyors szállítási lehetőségek különösen fontos szempontot jelentenek. A magyar és

török KKV-k közötti gazdasági kapcsolatok perspektívájában így kedvező adottság, hogy országaink egymás akciórádiuszain belül foglalnak helyet. Ugyancsak ösztönözheti az együttműködési készséget, sőt akár a közös projektek kialakítását és megvalósítását a közép- és kelet-európai piacok iránti kölcsönös érdeklődés.

Kormányzatunk eltökélt abban, hogy ahol lehetséges, állami rásegítéssel részt vállaljon külgazdasági kapcsolataink előmozdításában, és ez nincs másként Törökország viszonylatában sem. A kormányzati szerepvállalás több módon jelentkezhet:

A magyar külgazdasági kapcsolatok formálásában kiemelt fontosságú eszköz a gazdaságdiplomácia. A gazdaságdiplomáciai tevékenység frontvonalát az egységes állami külképviseleti rendszer jelenti. Alapvető elvárás az egyes országokban működő magyar külképviseletek vezetőivel és diplomataival szemben egyaránt, hogy széleskörű kormányzati és vállalati kapcsolatrendszeren alapuló információ-szolgáltató és gazdaságdiplomáciai tevékenységgel segítsék a külgazdasági munkát, különösen a rásegítésre, „kézenfogásra” - érthető módon - jobban ráutalt kis- és középvállalatokat. Biztosíthatom önöket, hogy ankarai nagyköveti tevékenységem során kiemelt figyelmet fogok fordítani e területre.

Az üzleti kapcsolatok sikere azonban végső soron nem a kormányokon, hanem a vállalkozói szférán múlik. Az Önök érdeklődése, kreativitása, szisztematikus munkája szükséges az országaink közötti kétoldalú gazdasági kapcsolatok elmélyítéséhez és felvirágoztatásához. Emiatt szeretném kifejezésre juttatni, hogy nagyra értékelem a Török - Magyar Üzletemberek Egyesületének munkáját, és meggyőződésem, hogy erőfeszítéseivel, törekvéseivel nagyban hozzájárul e közös cél eléréséhez.

Sok sikert kívánok a mai rendezvényhez a szervezőknek és a résztvevőknek, köszönöm megtisztelő figyelmüket.